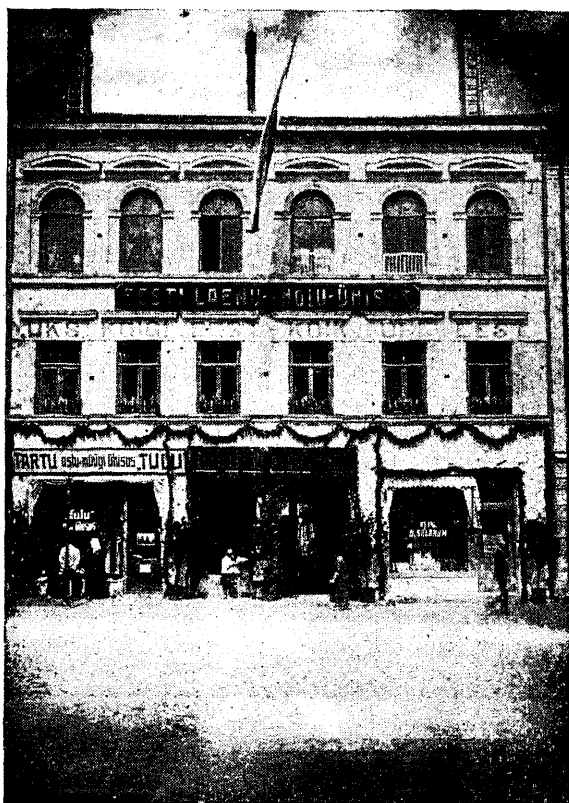

ÜLIÕPILASLEHT

Akadeemilise Ühistegevuse Seltsi number

23. XI. 1928

EESTI LAENU- JA HOIU-ÜHISUS

TARTUS, SUURTURG 14, OMAS MAJAS.

Juhatuse telef. 700, üldtelef. 177.

Telegr. aadress: „ELHU“.

Asut. 1902. a. **Esimene Eesti Ühispank** Asut. 1902. a.

Võtab raha hoiule ja annab laenusid.

Nõuab sisse vekseid ja veokirju.

Saadab raha teistesse linnadesse ja maale.

Müüb välisčekke Soome, Läti, Rootsi, Inglise, Saksa, Prantsuse, Ameerika ja Helveetsia rahas.

Ostab ja müüb välisraha. Kõik panga operatsioonid.

Ühendused pankadega kõigis kodumaa linnades ja alevites.

Varakamber.

Hoiukarbid.

1. NOVEMBRIL 1928. OLI:

Laenudeks antud	Kr.	2.980.857.—
Hoiule võetud	„	2.687.591.—
Omakapitali	„	388.316.—
Liigete vastutus	„	1.055.279.—
Äriseis	„	3.715.122.—

AGENTUURID: Esimene Eesti Kindlustuse Selts „Eeks“.
Eesti Koguduste Kindlustuse Selts.
Kindlustusselts „Eesti“.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA H'A'ALEKANDJA

Ühistegevuse tulevik on noorte päralt.

Mida meie tahame ja kuhu püüame.

«Üliõpilaslehe» käesolev number on pühendatud ühistegevusele. Akad. Ühistegevuse Selts, püüdes oma eesmärgi kohaselt levitada ühistegevuse ideesid üliõpilaskonnas, saadab välja «Üliõpilaslehe» ühistegevuse erinumbri. Ei ilmu see number sünniega juubelipäeva erinumbrina, vaid keset argipäevset askeldust tahab ta akadeemilisele noorsoole ja akadeemilisele perele üldse kõrvu puhuda ühistegelisi hääli.

Et nad võtaksid neid kuulda ja ühistegelisele põllule kaasa kündma tuleksid!

Akad. Ühistegevuse Selts erineb omalt laadilt põhjalikult teistest akadeemilistest ühingutest. Muud ühingu- ja kutsealalisi sihte (arstid, agronoomid, majandusteadlased, keeleteadlased jne.), mispärast nende ümber siis ka vastava teaduskonna üliõpilased koonduvad. Akad. Ühistegevuse Seltsiga on lugu teisiti. See ei ole selts üksiku teaduskonna jaoks. Siin võivad kaasa tõmmata

eeskätt muidugi majandusteadlased ja agronoomid, aga ka õigus- ja keeleteadlased. Ja mispärast ei peaks ka usu- ja arstiteadlasedki ühistegeliste küsimustega tegemist tegema?

Kuna A. Ü. S. just laialdasemaid üliõpilasringe huvitama peaks, kuna tema tegevuspiirkond mitte üksiku teaduskonna huviala piiratud raamidesse ei mahu, siis sellest vist ongi tingitud, miks tema ei ole suutnud rohkearvulise üliõpilaspere huvipunktiks muutuda! Ühistegevuse vankrit on üliõpilaskonnas seni väikesearvuline kogu vedanud, kuigi neid vedajaid viietuhandepealise väe hulga palju rohkem oleks pidanud kogunema. Aga eks ole meie ühistegevust juba algusest peale üksikud pidanud vedama, eks ole see praegugi nõnda, et kasu tuleb ühistegevusest paljudele, aga eestvedajate, kaasatõmbajate, tagantõukajate arv pole kuigi suur. Nähtavasti ei taha lugu ka üliõpilaskonnaski teisiti olla, kuigi roh-

kem loota ja nõudagi julgesime.

Sellest vähesest kaasatõmbajate arvust siis on tulnudki, et A. Ü. S. pole saanud täiel määral seda teha, mis ta on tahtnud ja mille poole ta püüab. Elu krobeline käsi ei anna ühistegevuse vastu huvitundvaille noortele mahti asja sisusse tungida. Saades vaevalt tutvuda ühistegevuse üldpõhimõtetega kutsub juba praktiline elu. Nii on läinud poolelt töölt A. Ü. S-i liikmeid kümnete kaupa. Aga seegi lühike töö, mis nad A. Ü. S-i juures teinud, on vilja kannud. Praegu näeme A. Ü. S-i kasvatuses ühistegelasi paljudelgi vastutusrikastel kohtadel. Ja mis peaasi — nad jäävad ühistegevuse põhimõtetele truuks. Kui A. Ü. S. suudab sarnaseid kindlate põhimõtete ühistegelasi väikeselgi arvul välja saata, siis on see ka tänuväärt töö. Sarnane olukord meid endid küll ei rahulda, tahaksime tungida ühistegevuse ideelise ja teoreetilise külje sügavustesse, kuid

pole midagi parata kui ühistegevuse käesoleva põlve noortele pole õnn osaks saanud sellele tööle anduda, millele nii meelsasti tahaks anduda. Pole meie süü, et peame rohkem praktilise, eeskätt leivaküsimusega tegelema kui ühistegevusega teaduslikust küljest. Tahaksime heameelega Eesti ühistegevusele läheneda akadeemilise noore juurdleva pilguga, kuid peame selle ülesande päevpäevalt edasi lükkama. Loodame, et meie järglased juba lähematel aastatel rohkem jõuavad ja suudavad.

Püüdes Eesti ühistegevusele kasvatada ja ette valmistada kindlate põhimõtetega tegelasi loodame, et vanem ühistegelaste

põlv meile ka vastu tuleb ja meile rohkesti võimalusi avab ühine tööga ka praktilisest küljest tutvunemiseks. Hea tahtmise ja jõudude sihikindla kasvatamise plaani juures on see kergesti võimalik.

Tahame ja püüame kaasa mõjuda, et kaoks teravad vastolud vanemapõlve ühistegelaste keskelt, et löödaks jälle käsi-käes ja rind rinna kõrval, nagu kord Eesti ühistegevuse tõusu-aegadel.

Meie pole veel mitte kaotanud usu kodumaa ühistegevuse parema tulevikku, kuigi on pandud nuga tema kaelale. Meie näeme vanemates ühistegelastes rohkem häid ühistegelasi kui nad seda ise üksteises

näha tahavad. Hindame nende tööd kõrgemalt kui nad ise vastastikususes võitluses.

Noorte akadeemiliste ühistegelaste soov on, et meie ühistegevuse parema ja ilusama tuleviku pärast lõhenenud väerind jälle üksteisele läheneks, käed ulataks ja koos edasi liikuma hakkaks. Kes aga nimetatud käe vastu võtmata jätab, selle peab kõrvale tõugatama kui ebaühistegelase.

«Noorte päralt on tulevik!» Eesti ühistegevuse tulevik on ühistegeliste noorte päralt.

Jatkugu neil jõudu ja hoogu seda tulevikku kõrgel kanda!

Oskar Mänd.

Mida ootavad ühistegelased üliõpilastelt.

Kirjutanud A. Kask, E. Ühist. Liidu esimees, Rahvapanga juhataja.

Ühistegeline liikumine on kõigepealt majanduslik, kuigi ta seab omale erinevad sihid muudest majanduselu vormidest. Sellepärast ootavad ühistegelased ülikooli kodanikelt kõigepealt, et need õpiks reaal-elu nähtusi õieti hindama.

Ja selleks arvame, et olgu üliõpilane missugusele tahes elukutsele ette valmistumas, majandusteadust ja selle ajalugu, majanduspoliitikat, sotsioloogiat ning ühistegelise liikumise ajalugu ning neid põhimõtteid, mis juhtivad ühistegelased on õpetanud, peaksid nad kõik tundma õppima.

Need teadmised on meie arvates tarvilikud igale, kes ennast tahab ette valmistada arsti, loomatarsti, kooli- või kirikuõpetaja, agroomi, juristi, eriti aga majandustegelase kutsele.

Nendest teadmistest kriipsutaksime eriti alla ühistegevuse ajalugu ja neid õpetusi, mis Läänes

on saanud juhtivateks üksikute ühistegevuse liikide elus, nagu tarvitajate ühingutes, laenuasutustes jne.

Milleks seda kõike tarvis, küsib nii mõnigi üliõpilane, arvates, et temal küllalt on sellest, kui ta rahuldavalt sooritab katsed omal erialal.

Nendele vastaksime järgmist.

Seltskond ei ole koole ja ülikooli asutanud selleks, et koolides ainult eriteadmisi õpetataks ja õpitaks, ning et ülikooli lõpetajaist tuleksid eriteadlased, kes ainult oma eritööga ja leivateenitusega tegemist teeksid. Koolid — ja loomulikult ka ülikool — peavad peale eriteadmiste õpetamise oma kasvandikele võimaldama teadmiste omandamist, mis neid teevad seltskonnale kasulikudeks liikmeteks. Ja neid ülalmainitud teadmisi on tarvis seltskonnategevuses igale akadeemia kodanikule.

Kahjuks valitseb meil veel praegu, nii üliõpilaste, kui ka nende koduste keskel, paiguti arvamine, et ülikooli haridus inimene tõstab kõrgemasse seisusse, kuhu tõustes enam ei tarvitse tegemist teha massiga.

Sarnane vaade on vildak ega kõlba meie demokraatlikku ajajärku. Ülikooli ei peeta mitte selleks üleval, et seal võrsuksid „siniverelised“ paremlased, kes esindavad rahva koorekihti ja eemale hoiavad rahva asutustest ning laiu hulke ainult selleks arvavad elavat, et koorekihile võimaldada kergelt elu. Ei. Ülikool on selleks, et ta valmistaks igakülgete teadmistega varustatud tegelasi meie demokraatliku riigi tööle.

Nende teadmiste omandamist ja agarat kasutamist meie rahva elukorra parandamiseks ootame noortelt akadeemia kodanikkudelt.

Ülikoolis peab omandatama ilmavaade ja arusaamine, et üli-

A. Ü. S'i endisi ja praegusi juhatusliikmeid.

Istuvad (pahemalt paremale): H. Mikkelson (end. juhatusliige), O. Mänd (end. esimees), A. Käsebier (end. esimees).
Seisavad (pahemalt paremale): F. Martin (end. juhatusliige), J. Jaanusson (end. juhatusliige), Th. Enders (praegune esimees), H. Köhler (end. juhatusliige).

koolehitudusega inimene on samasugune kodanik nagu iga teine, kuid tal on suuremad kohustused seltskonna vastu kui nendel, kel võimalust pole olnud alma mater'i seinte vahele pääseda.

Ülikooli lõpetades minnakse rahva keskele. Meie rahvas on oma majandusliku elu korraldamisel juba veerandsajangu eest arusaamisele jõudnud, et kõige parem tee selleks on ühistegelise omaabi mitmesugusel kujul.

Ta on sellel alal saavutanud tagajärgi, mille üle ei tarvitse punastuda. Ta on veendunud, et see on õige — ja ainuke õige tee, ning tema tahab näha, et kõik need, keda ta oma teenis-

tusse kutsub, olgu need arstid, agronoomid, pastorid või teised, temale tarviliselt abiks oleksid tema ühistegeliste asutuste korraldamisel ja juhtimisel.

* * *

Meie ei nõua üliõpilastelt kohe praktilisi kogemusi. Neid ei omandata koolis.

Meie ootame ainult huvi ühistegelise liikumise vastu üldse ja meie koduse liikumise vastu eraldi. Ja kui see huvi avalduks ka mõnesuguste teadetekogumises või mõnes teistsuguses kaastöös meie ühistegelise liikumise eluliste küsimuste alal, nagu meie seda oleme võinud aastakümnete kestel tähele panna muinsusuurimise, rahvateaduse ja mõnel muul tööl, siis oleksime suure sammu edasi jõudnud oma põllumajanduse ja põllumajandusliku ühistegevuse arendamises.

Meie võidakse vastu väita: muil aladel on olnud julged ja energilised juhid, ühistegevuse alal ei ole neid.

See on osalt õige. Kuid meie loodame ja ootame, et ülikool selleks samme astub ning võimalusi leiab, et ülikooli õpejõudude keskel leiduks mehi, kes võiksid noortele ühistegelastele olla juhtideks, ning et ülikool nendele juhtidele annab võimaluse kõigepealt omasse alasse põhjalikult süveneda.

A. Kask.

Tulge aidake meid!

Kirjutanud K. Kornel, tuntud Eesti ühistegelane, end. kaub.-tööstusminister.

Ühistegeline liikumine on praegusaja massiliste liikumiste ajajärgu võimsam ja huvitavam liikumine.

Tema raudseks aluseks on rahvamajanduse arendamise vankumata põhimõte — energia kokkuhoid! Iga üleliigne lüli majanduselu liikumiseahelas tuleb kõrvaldada!

Selle tähe all minnakse loovale tööle, et koguda majanduselisi energiaraasukesti ja liita neid ühiseks tööks majanduseliste huvide kaitsel.

Ja tagajärjed, mis paari inim põlve jooksul saavutatud, on sarnased, mille ees aukartuses pead peame paljastama.

On vaimustatud ühistegelasi, kes nende tagajärgedega siiski rahul ei ole. Nad on unistanud veel palju suuremast. Prantslane Poisson unistas tarvitajate vabariigist, kus kogu majanduselu ülesehitus keerleb tarvitaja kui majanduselu kandja ainsa telje ümber. Kogu rahvamajanduse masinavärgis pidi iga rattakene omal kohal olema ja kogu masinavärgk hõõrumatult töötama. Viimasel ajal ei armastavat Poisson tarvitajate vabariigist enam rääkida. Kas pettunud?

Kui Teie majandusteaduse õpperaamatud lahti lööte, siis leiате igast neist valmistuse osa, kuid ainult mõnest üksikust tarvituse oma, kuigi iga valmistuse lõpusiht tarvitus on. Charles Gide ütleb sel puhul, et ka need vähesed teadlased, kes tarvitusele oma õpperaamatuse ruumi on lubanud, ei ole osanud sinna kuigi palju mahutada. Ja tema ise olevat seda

nimetanud ainult otstarbel, et kohta alles hoida.

Tarvitus kui valmistuse lõpusiht ootab alles omi sügavamaid teoreetikuid. Ja kui need ilmuvad, siis ei pääse nad mööda

Karl Kornel.

tarvitajate ühistegevusest.

Kuid mitte üksi sotsialist Poisson, vaid ka — silmapaistvad kodanlise ilmavaatega tege lased on lootnud ühistegevuse kaudu sotsiaalset küsimust lahendada. Nende hulka kuuluvad sakslased Schulze-Delitzsch ja Huber. Nemad lootsid, et seltskond rahulise ümbermuutumise teel, pikaldase arenemise kaudu omaaja ebakorrapärase rahvamajanduse asendavad paremakujulisega, kus iga töötaja oma isikliku valmistuse täie väärtuse kätte saab.

Terav arvustaja Oppenhei-

mer arvab, et ühistegevuse algatajate unistused ühistegevuse sotsiaalsetest ülesannetest sellepärast täide minemata jäänud, kuna asjaga õigest otsast peale ei ole hakatud. Arvab, et just asunduse ühistegevus, mis praegu alles lapsekingades, need fäitmatajäänud ülesanded kord ellu viib. Loogilise järjekindlusega on Oppenheimer püüdnud kogu ühistegelise liikumise ühe telje ümber keerlema panna, sidudes teda eluaseme ja emakese maaga.

Kas on Oppenheimer töö jääl? Maksab uurida.

Selle unistava muusika sekka kostab Robert Liefmann'i kainestav kõne: „Kes ühistegelise liikumise selles mõttes üles puhub, et teda arstirohuna tarvitada kõigi meieaja majanduseliste pahede vastu ja temast teha uue majandusliku korra põhialuse, see ainult diskrediteerib seda liikumist ja takistab nende tähtsate ülesannete teostamist, mis ühistegevusel täita praegusaja rahvamajanduse piirides.“

Siin kõneleb meieaja majanduselu vormide põhjalik uurija, kes noateralt analüseerib kõiki neid olemasolevaid ja tekkivaid vorme, millesse meieaja rahvamajanduse kiire arenemine on surutud või surutakse. Ta tõmbab ka ühistegevusele organisatoorilisest küljest kindlad piirid ette.

Neid piire on huvitav vaadelda ja nende ulatuse üle vaielda!

Kuid tähtsad sotsiaalpoliitilised ülesanded jäävad ühistegevusele.

Selle kohta ütleb üks käesoleva aastasaja esimese vee-

randi huvitavatest isikutest Gustav Schmoller:

„Ühingud ei muuda tuhandeid osavõtjaid väikekodanikke ja töölisi mitte järsku täiesti uuteks, aga nad tõstavad neid aeglaselt, kuid kindlasti kõrgemale tehniliselt, äriliselt, sotsiaalselt; nad loovad suure kogu uusi orgaane, modernseid kesk- ja suur-ettevõtteid, mille juhtimine, liikmed ja osamaksud kuni kõige madalamatesse kihtidesse ulatuvad; nad kindlustavad kadumise vastu olemasolevad terved väike- ja keskeettevõtted ja täidavad sotsiaalse kuristiku suurte eraettevõtjate ja väikeste inimeste vahel. Ühingud on eminentses mõttes alalhoidlik element, kes täielikult sotsiaalse edu teenistuses seisab, ja kelle tulevik suur on.“

Austria ühistegelane Otto Neudörfer ütleb: „Ühiskondliselt on eriti huvitav, et ühingu õige mitmesugused elanikkude kihid koos töötavad, mis vastastikku tundmaõppimist, arusaamist ja lugu pidamist võimaldab ja teataval määral kaasa aitab sotsiaalsete vastolude tasandamisele.“

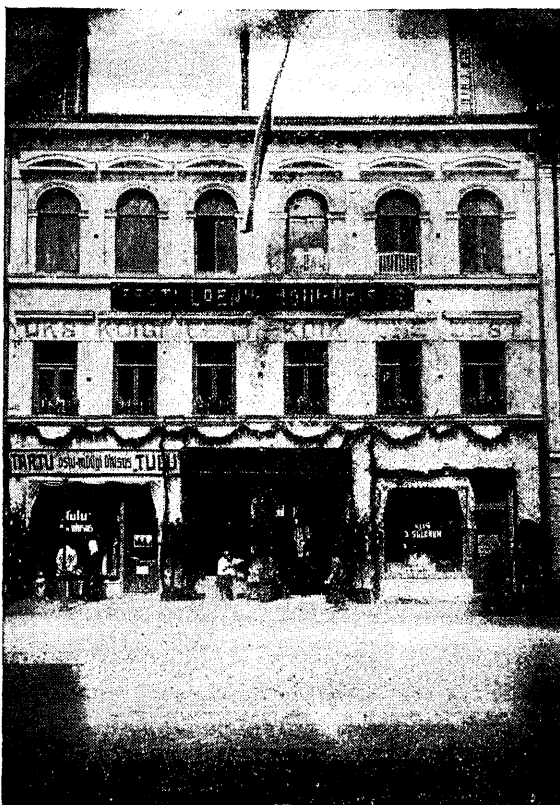
Ma olen kaugel sellest, et ühistegevust idealiseerida. Õigus on Grableini'il, kui ta ütleb, et ühistegelised põhimõtted ei ole mitte oma enese jõust läbitungivad looduseadused, vaid majanduselu-seadused. Järjekult mõjutavad neid põhimõtteid inimlik omakasu, hooleetus, arusaamatus, kergemeelusus ja teised inimloomu nõrkused.

Järjekult: ei ole kerge ühistegelase töö!

Kuid raskused ei peaks noori kohutama, kelle käed tegevuse järgi sügelevad.

Ühistegevuse tööpõld on mitmekülgne. Ta tarvitab noori, kes võimsat ühistegelise liikumise teaduslikult uuriks, küll põhimõtteliselt või organisatoo-

A. Ü. S'i asupaik.

E. Laenu-Hoiu Ühisuse maja, Tartu, Suurturg 14. igale tudengile hästi tuntud.

rilisest küljest. Siin on lähendajaid ootamas sügavad probleemid; ja mõnest neist oli eelpool juttu.

Ühistegevus tarvitab löögimehi, kes endid võitlusetuhinas kodu tunnevad olevat, kuid samuti mehi, kes Lujo Brentano ütelist tarvitades, „vaikset“ kuid püsivat tööd teevad ja ennast sihast kõrvale viia ei lase heidu-

tajatel, tulgu need kas pahemalt või paremalt poolt.“

Kogu ilm tuletas alles hiljuti meele suurt kirjanikku ja isikut, kelle lihtsa hauakünka ääres paljud pead paljastades seistasid. Kas Teie ei kuule, nagu kostaksid sellest lihtsast hauast praegugi noorsoole elupäevil öeldud Leo Tolstoi sõnad ühistegevuse kohta?

„Igatahes arvan mina, et meie ajal on see üks parematest tegevustest, millele võiksid end pühendada, oma jõudu tööle rakendada soovijad noored inimesed, kes tahavad rahva kasuks töötada. Ja neid on palju.“

Need sõnad on veel kohasemad meie päevil, kus kogu ilma majanduselu pikaldane sõda on hirmsal kombel laastanud, laialdased rahvahulgad paljudes riikides majanduslikult endisest kehvemaks teinud ja majandusliku tegevuse kõlblist alust tugevasti vapustanud.

Ja lõpuks: ainult ühistegevuse kaudu pääsevad meie laialdased rahvahulgad välja majanduslikele päikesepaistele.

Sel rännakul vajavad rahvahulgad omale selge peaga ja kaugelenägelikke juhte ja visaid igapäevase elu praktilise töö tegijaid.

Rahvahulgad pööravad pilgud oma tuleviku lootuse, oma akadeemilise noorsoo poole ja hüüavad:

„Tulge ja aidake meid.“

Noorte jõudude töötamisvõimalused ühistegevuse alal.

Kirjutanud J. Hünerson,
p.-li. revisjoniliidu esimees, siseminister.

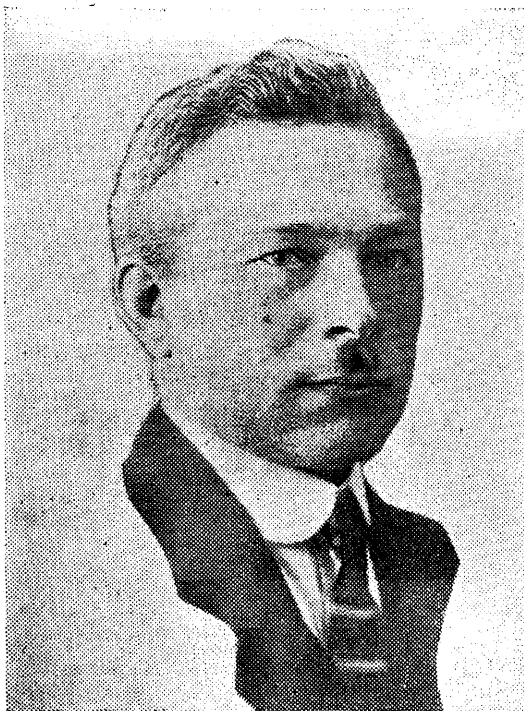
Kui noored akadeemia kodanikud ellu astudes iganes ot-sivad suuna, kus «maa lahti», siis pööraku nad oma tähelepanu ühistegevuse alale. Siin oodatakse pikisilmi majandusteadlasi, agronoomi, loomaarste, juriste.

Eesti ühistegevus algas alles paarikümne aasta eest, kuid suureks arenes ta veel viimase viie aasta jooksul. Sellepärast ei ole imeks panna, et ei ole populaarseks saanud need avarad töövõimalused, mis ühistegevus haritud tööjõududele pakub, et ammutunud arsti ja advokaadi kutse ikka veel nooruse peale külgetõmbavalt mõjub, kuigi ta juuretulejate enamusele enam ülespidamisevõimalusi ei paku.

Meie ühistegeliste asustiste hulgas on suurem osa sarnaseid, mis ei suuda üleval pidada iseseisvaid juhatajaid, ning sellepärast ei tule need käesolevas vaatluses kõne alla. Kuid teiselt poolt on sadasid sarnaseidki, mis haritud juhatajaid vajavad ja nende vaeva ka hästi tasuda suudavad. Kümnetesse tõuseb nendegi ühistegeliste ettevõtete arv, kus ühes ühisuses mitmele ja kümnele kõrgema haridusega isikule tööd leiduks.

Muidugi ei tule neid väiteid nõnda mõista, et arvatavad kohad ühisustes kõik vabad oleksid, kuhu just akadeemilisi noori oodatakse. Seda mitte. Kõnealused kohad on täidetud isikutega, kel vahest vanaaegne vallakooli haridus ja kutseharidust ei min-

gisugust, kes kuidagimoodu oma ülesannetega toime saavad ja teinekord ka tubli palga vastu võtavad. Kuid nende töö ulatusel on kitsad piirid, nad ei suuda meie ühistegevust kõrgemale järjele arendada, vaja läheks laiem silmaringi ja suurema ulatusega juhte.

Jaan Hünerson.

Raske on ütelda, missugusele ühistegevuse alale kõrgema haridusega juhte kõige vähem vaja läheks: nad puuduvad igal pool. Eesti pankades on palju noori majandusteadlasi teenistust leidnud, kuid ühispankades on neid siiski ainult üksikuid. Suuremates ühispankades peaks ärijuht, pearaamatupidaja ja isegi mõned osakondade juhatajad kõrgema kutseharidusega

isikud olema. Nad suudavad ka küllaldast palka maksta, maksavad seda praegugi oma kursustel õppinud algkooli haridusega tegelastele.

Majandusühisuste juhtimisel ei leidugi vastava kõrgema kutseharidusega isikuid, kui maha arvata vast paar direktorit!

See on kindlasti üheks mõjuvaks põhjuseks, miks meil põllumajandustarvete ühississeost samal arenemistasmel püsib, kus ta oli ilmasõja algul. Asi on lihtsalt kängus. Uut edu suudaks tuua uued jõud, kel laiem silmaring, kes saaks elavamat kontakti luua välismaadega, valmistuskohtadega.

Piimaühisuste arendamises oleme ka haripunktile jõudnud. Tunneme ja tunnustame kõik, et tarvis on või kvaliteeti tõsta, kuid ei suuda seda praeguse külakooli ja kutsekursuste haridusega meieritega enam teha. Piimasaaduste bioloogiline mõjutamine ja «äärmine puhtus» ei ole liht töömehele enam mõistetavad ja kättesaadavad.

Ometi saavad meie iseõppinud algharidusega meierid enamasti keskkooli direktori ja vahest isegi ministri palga! See võiks elatada intelligentigi, kes nüüd ülikooli lõpetamise järele ilma palgata kohtukandidaatide sabas aastaid seisab, või jälle õnnelik on oma kaheksatuhandlise kuupalgaga masinakirjutaja koha juures. Eesti suuremad ühispiimatalitused ootavad kõrgema

haridusega agronoomisid peameieriteks, piimatalituskooli lõpetajaid abideks ning majandusteadlasi raamatupidajateks ja ärijuhtideks.

Suurte ühisuste juhtimisel loetakse meie talumehe õladele ka rohkem kohustusi ja vastutusi, kui ta teadlikult kanda suudab. Seda näitab Abja linavabriku lugu, kus talumeeste hulgas oli üks intelligent juhiks ja talumehed ei osanud teda väärarustest mitte tagasi hoida. Siin oleks pidanud rohkem haritlasi asja eesotsas olema, siis ei läheks nüüd pool valda talusid seal mitte müügil.

Ega seegi asi korras ei ole, et meil ühed ja samad haritud isikud juhivad mitut ühistegelise keskasutist: seal suudavad nad ainult jooksvaid asju kuidagi

korras hoida, kuna ühisuste tegevusse süvenemisest ja selle edasiarendamisest ei saa palju juttugi olla. Tarvis jällegi uusi jõude, kellele muist ülesandeid üle anda.

Olles isiklikult paari ühistegelise keskasutise juhatuses, tunnen kibedat puudust kaubandusliku ja agronoomilise haridusega tööhõududest, ka juristidele leiduks neis ettevõtetes rohkesti leiba.

Muidugi ei taha siin põhendamata lootusi äratada akadeemilises noorsoos töötamisvõimaluste kohta ühistegelistes asutistes. Sellepärast pean igaks juhiks rõhutama, et mitte igaiüks kõrgema haridusega isik ei kõlba ühistegelisse asutisse juhtivale kohale, ka mitte käsualusekski. Ülikoolist tulles

peab iga kohasoovija enne mõne aja ühistegelistes asutistes ametit õppima ja kui ta suudab töösse tungida ning sellega head hindamist ja lugupidamist võita, siis võib ta pääseda juhtivale ja valitavale kohale.

Ühistegelisel tööjõul peab ka kohane iseloom olema, mis sobib demokraatliku asjaajamisviisiga ühisustes, kus peremeeste hulk ulatub tihti sadadesse. Kui aga ülikoolis ja sellele järgnevatel praktika aastatel omandatakse tarvilik asjatundmine ja inimestetundmine ning oskus nendega ümber käia, siis võetakse sarnased akadeemia kodanikud meie ühistegevuse alale kahel käel vastu ja tasutakse nende vaeva paremini kui see mõneski muus ametis sünnib.

J. Hünerson.

Politika ühistegevuses.

Kirjutanud T. Enders, A. Ü. S-i esimees.

Politika ühistegevuses on tihedalt seotud palju-räägitud ja võideldud ja ikka veel akuutse erapooletuse küsimusega. Kui võtta kätte milline tahes käsiraamat ühistegevuse kohta, siis on seal harilikult lahendatud ka poliitilise ja usulise erapooletuse küsimus ja enamasti alati täieliku poliitilise kui ka usulise erapooletuse mõttes. Selle otsuseni on viinud niipaljuid praktikuid (Rochdale'i pioneerid) kui ka teoreetikuid igatahes põhjendatud teoreetilised kui ka praktilised kaalutlused. See erapooletuse nõue oli juba ühistegevuse hälli juures niivõrt tarvilik, et juba Robert Owen'i-aegsel ühisteg. kongressil Londonis võeti vastu resolutsioon, milles öeldi selgelt: „arvestades sellega, et ühistegeline ilm kõigi usutunnistuste kui ka poliitiliste parteide esitajaid ühendab, otsustatakse üksmeelselt, et ühinguid ühegi usulise,

usuvastalise ega poliitilise vooluga ühtlustada ei või.“¹⁾

Ühistegevuse demokraatliku iseloomu kohaselt on igatühele ligipääs võimaldatud, vaatamata poliitilistele või usulistele vaadetele. Nii kujuneb ühingu koosseis mitmesuguse poliitilise usutunnistusega isikuist. Loomulikult ei saaks siis juttu olla ühe poliitilise partei eelistamisest teisele. Ent harilikult kujuneb enamuse teatava poliitiliste vaadetele liikmeist. Kui siis vastavalt sellele enamusele juhatus kujundatakse, tähelepanemata jättes taktilisi kaalutlusi vähemuse ülestõmbamiseks, ja see juhatus ühingu majanduslikul juhtimisel ka oma poliitilise meelsuse mängu paneb, — siis oleme erapooliku ühistegevuseni jõudnud.

E. Jacob ütleb²⁾: „Kahtlemata ei või ühingu enam era-

1) Tsit. Prof. dr. V. Totomianz, Theorie, Geschichte u. Praxis d. Konsumentenorganisation, Berlin 1914, lhk. 53.

2) Dr. E. Jacob, Volkswirtschaftliche Theorie der Genossenschaften, Berlin, 1913 lhk. 318.

pooletuks nimetada, kui ta mõne poliitilise parteiga liitub ja selle poliitika omaks võtab¹⁾, kui ühingu organid: juhatus, nõukogu ja peakoosolek asjaolusid otsustavad parteivaate kohaselt ja mitte ühingu seisukohalt, kui valimistel isiku parteisse kuuluvust eelistatakse enam kui tema võimeid sellele kohale, kui ametnikke ja töölisi või ühingu liikmeid mõjutatakse poliitilise partei kasuks.“ Totomianz'i arvamist mööda tohib ühistegevusel, vaatamata parteipoliitilise neutraalsuse peale, siiski oma sotsiaal-poliitiline tegevusplaan olla. Ka E. Jacob ei pea erapooletuse rikkumiseks nähtust, kus ühing või ühingute liit ametlikult mõne poliitilise parteiga läbirääkimistesse astub, et poliitilist parteid või parteisid ühistegelise liikumise huvides mõjutada. Kuid siingi on tema arvates omad hädahud. Nimelt võib neist suhetest ühingute ja poliitiliste parteide vahel kergesti areneda „entente cordiale“, mille juures ühingutel juba raske on alal hoida oma erapoolet-

1) Sõrendus originaalis, T. E.

Üliõpilaste-ühistegelaste praktilised ülesanded ühistegevuses.

Kirjutanud K. Reinmann, E. Ühisteg. Liidu juhataja.

Võiks tekkida küsimus, keda tuleb mõista üliõpilaste-ühistegelaste nimetuse all. Ühistege- lase mõiste ei ole meil seni üldiselt selge. Ühed mõistavad ühistege- laste all ühingute tege- lasi, teised aga ka ühingute liikmeid, kolmandad vaid «aate- lisi ühistege- lasi» (nagu võiksid ühistege- lased olla ka eba-aate- lised) jne. Arvan, et ühistege- lane on igäiks, kes ühistege- vuse eduks mingisugusel viisil kaasa töötab. See on maksev ka üliõpilaste-ühistege- laste suhtes. Paljud üliõpilased, kes on sunnitud omale ise igapäevast leiba teenima ja oma õppimis- võimaluste eest hoolitsema, on leidnud endile teenistuskohad ühistege- listes asutustes. Nende praktilisi ülesandeid dikteerib neile teenistukoht, andes üht- lasi küllalt võimalusi omi või- misi ühistege- vuse alal igakül- gult arendada ja proovida. Kuid

üliõpilased, kes ühistege- list liikumist vääri- liselt hindavad ja tungi tunnevad selle eduks kaasa töötada n. ö. asjaar- mastajate- na, s. o. väljast- poolt ühingute tege- laste ring- konda, nende praktilistest üles- annetest kõneleme allpool.

Üliõpilased-ühistege- lased on suurelt osalt koondunud Aka- deemilise Ühistege- vuse Seltsi ümber, kes oma liikmete püü- deid ühistege- vuse alal õhutab ja juhib.

Seni on Akad. Üh. Seltsi liik- med tegeliku ühistöö alal kaas- tegevad olnud peasjalikult ühis- tegelise selgitustöö tegemisel ja uurimustööde toimetamisel üksikute ühistege- vusse puutuvate küsimuste üle. Peab tähendama, et mõlematel aladel on see töö osutunud väga vajalikuks. Ühis- tegeline selgitustöö on tingi- mata kõige laialdasem ja tänu- väärilisem ala, kus üliõpilased-

ühistege- lased võiksid ennast suuremas ulatuses tööle raken- dada. Kõnekoosolekute ja

Juhan Nihfig.

ETK direktor ja A. Ü. S-i toetajaliige. Toetab muidu igatpidi, aga ETK prak- tikandiks naljalt ei võta.

tuseks tarvilikku iseseisvust ja sõltu- matust. E. Jacob näeb õige teena parteide ühistege- vusele kasulikus suunas hoidmiseks parlamendi vali- miste ajal ainult neile kandidaatidele häälte andmise, kes suudavad ühis- tege- vuse huviseid kaitsta. Mida enam siis poliitiline partei teadlikke ühis- tege- lasi omale võidab, seda rohkem peab ta ühis- tege- vusele kasulikke poliitikat ajama kui ta ei taha osa valijaid kao- tada¹⁾. Selle mõtte kohta peab aga tähendama, et see on liiga ebakin- del ja raskepärane selleks, et mingisuguseid praktilisi paremusi ühis- tege- lise liikumisele saavutada.

Millised on siis need erapooletuse rikkumise tagajärjed? —

Erapoolikule pinnale asumisest võrsuvad väga mitmesugused pahed ja järeldused. Kõige pealt ei saa

tekkida küllalt tugevaid keskkohi ja liite, järjest teravneva võistluse pidamiseks eratevõtete- ga. Ja ühingute keskused tähendavad ju õieti ühistege- vuse organisatsiooni tugevat külge.

Ühe teatud kihituse, enamuse juh- tivale kohale pääsemisega ja selle ebatahtliku suhtumisega vähemusse on muidugi viimasele liiga tehtud. Kuigi üldiselt võib nõus olla, et ena- muse tahtmine on jumala tahtmine, pole see ühistege- vuses ometi nii. Siin nõutakse kõigi koostööd. Ja sa- gedasti on see „enamus“ juhuslikult, agitaatorite kihutavate kõnede ja liik- mete loiduse läbi juhtivale kohale pääsenud¹⁾. — Sellega on antud kõigi

liikmete koostööle hoop ja hüttsõ- nalt „ühenduses jõud“, on võetud reaalne pind.

Tublid jõud vähemuspoolelt jää- vad ühingu tööst kõrvale. Võib olla suures osas ühingu liikmete seas tekib kui mitte apaatia, siis vähemalt ükskõiksus ühingu vastu. Sel- lega on ühing kaotanud nagu üld- tähtsuse, muutudes rohkem tea- tava kildkonna asjaks. Siit edasi järgneb igasugune „omameeste“ poli- tika. Ühingu palgaliste kohtadele pääsevad vaid omameelsuslikud inimesed, vaatamata sellele, kas nad sinna oma teguvõime poolest kõige kohasemad on. Revisjoni asjanduses võib väga kergesti maksuvusele pää- seda vaade: oma karu, oma koer... Kõige selle krooniks on nähtus, mil puhaskasust või õigemini ülejäägist määratakse poliitilistele parteidele toetussummasid. Sellega on ühing

1) Õieti on siin sama nähtega tegemist, mida poliitilises elus parla- mentarismi kriisi all tuntakse.

1) E. Jacob, Volksw. Theorie, lhk. 320.

Kolm meest Tallinnast.

Karl Kornel,

A. Ü. S.'i esimene esimees. Nüüd juba riigikoguliige, liider, pangategelane, advokaat, ajakirjanik ja kõige selle juures ikka veel ühistegelane.

loengute korraldamisel ühistegevusse puutuvate küsimuste üle on ühistegelistel asutustel üheks suuremaks takistuseks kõnelejate ja lektorite puudus. Sedalaadi takistuste võitmiseks tohiks üliõpilaskonnalt edaspidi enam abi loota. Kuid oma võimiste proovimiseks ja arendamiseks peaksid üliõpilased-ühistegelased endid ühistööle rakendama Tartu ühistegelistes asutustes, kelledest mõned seda kaastööd väga vajavad. Nii tundub organiseerimis- ja selgitustöö järele suurt vajadust Tartu tarvitajate ühistegevuse alal. Paistab koguni ebaloomulikuna, et linnas, kus asub üliõpilaste-ühistegelaste «peastaap», ei leidu tarvitajateühingu organiseerimisel küllaldaselt aitajaid käsi. Lisaks sellele peaks kõne alla tulema üliõpilaskonna enda varustamine vajalike tarbetega ühistegelisel alusel, ühistegeliste söögimajade asutamine jne. Nende algatuste teostamisel oleks palju

võimalusi üliõpilaste-ühistegelaste energiat ja jõudu ühistegelisele tööle rakendada, ja ühtlasi oleks see neile heaks kooliks ühistegevuse alal. Kui arvesse võtame, et üliõpilasi-ühistegelasi on pärit paljudest kodumaa nurkadest, kus vast nii mõneski kohas ühistegelise liikumine ei ole suutnud veel ajanouete kohaselt välja areneda,

Aug. Tammann.

Ühistegelise suleriüitel. Kõik tema read ridastikku seades saame otseühenduse Tallinnaga. Kuuldavasti kirjutavat praegu „Üliõpilaslehe“ ühistegevuse erinumbriga jaoks artiklit.

siis tohiks loota, et akadeemilised ühistegelased oma kodumaa ühistegevuse organiseerimisel appi astuvad ja selleks ära kasutavad kõigepealt õpetöö vaheajad. Tuleks ehk mõneski kohas olla algatajaks ja organiseerijaks uue ühingu asutamisel ja õhutamisel ning selgitustöö tegijaks olevates ühingutes.

Ka uurimustööde jätkamine ühistegevusse puutuvate küsimuste üle tohiks ikka püsida üliõpilaste-ühistegelaste tegevuskavas.

Alaks, kus üliõpilased-ühistegelased samuti võiksid asja huvides kaastegevad olla, on

ühistegelane ajakirjandus. Sellest oleks kahekordset tulu. Üliõp.-ühistegel. artiklid ja sõnumed rikastaksid ning mitmekesistaksid ühistegelise ajakirjanduse sisu, artiklite autorid aga omandaksid kogemusi selles töös ja saaksid ka ainelist tulu honorari näol.

Üliõpilaste-ühistegelaste kaastöö peaesmärgiks ühistegevuse alal tohiks olla ettevalmistumine tuleviku tööks. Ühistegevus vajab rohket arvul haritud jõudusid, et pikemate sammudega astuda edurada. Kuid ka nende haritud jõudude töö oleks seda viljakam, mida enam nendel tööle asudes on sellekohaseid eriteadmisi ja kogemusi. Üliõpilaspõlves on hea tahtmise juures võimalik neid teadmisi ja kogemusi teatud määral omandada, tuleb vaid rakendada ühistööle kavakindlalt.

Selleks üliõpilastele-ühistegelastele jõudu ja edu!

Jakob Mõttus.

„Ühistegeliste Luidiste“ toimetaja, õpetab omas lehes perenaisi rasvaplekke välja võtma ja moosi keetma. Üliõpilaspõlves kirjutas mõned A. Ü. S.'i koosoleku protokollid.

Ühistegelise uurimistöö ülesanded.

Meie ühistegevusel on seljaga taga juba üle kuuekümnepäevaste aasta, mille jooksul, eriti varematal aastatel, nii mõnigi raske päev tuli üle elada, nii mõnigi kord ühist muret tunda, ühist valu kannatada. Kuid neis ühistes muredes ja kannatustes alles õpiti üksteist tundma, üksteist hindama, ühistevõtete ja ühismeele tähtsust hindama.

Aasta tagasi pühitses meie moodne ühistegevus pidulikult oma veerandaastasaja juubelit, — nii mõnigi ühing on selle aja kestel hää eduga töötanud ja võis uhkusega tagasi vaadata raskele võitlusrikkale minevikule. Väga palju on aga meie ühistegevuse ajaloos tumedaid lehekülgi, palju on ühinguid, kes suure vaevaga omal elu sees hoiavad, palju on ühinguid, kes on pidanud kõigile

häädele püüetele vaatamata oma tegevuse ajutiseks katkestama.

Suures enamuses on inimesed arvamisel, et õppida võime meie ikka ainult hästiõnnestunud ettevõtetest. Ka suur osa ühistegelasi on arvamisel, et külastada õppimise otstarbel maksab ainult suurt majanduslist edu saavutanud ühinguid.

On see siin aga alati kahtlemata nõnda? — Ma arvan küll, et seisukord on sagedasti hoopis teisiti. Meie ei tohiks unustada, et üheks paremaks õppetunniks on meil teiste vead, raskused, mis nii mõnegi ühingu on kokku vajutanud. Kui meie jälgime aga senise eeskujul ainult suurema eduga töötavaid, siis jääme ilma nii mõnestki tarvilikust õppetunnist.

Praeguses olukorras on aga meil väga raske kätte leida ja

kasutada vähema eduga töötavate ühingute kogemusi ja tutvuneda tehtud vigadega. Veel raskem on tutvuneda likvideeritud ühingute valupäevadega. — Suuremad ühingud annavad välja tegevuse ülevaateid ja aruandeid, mis tutvustavad meid nende tööga, — vähematel ja suikunud ühingutel puuduvad aga säärased tutvustajad.

Siin peaks tulema appi praktilisele ühistegelasele ühistegevuse ajalugu, mis koondaks enesesse kogu meie ühistegelise liikumisesse puutuva materjali.

See on suur töö, mis nõuab palju vaeva, palju püsivust, palju tahtet, — selle eest ei tohiks aga keegi tagasi kohkuda, sest see on ka väärtuslik töö ja tänuväärne töö, töö mis on aluseks kogu meie ühiste-

lõplikult poliitilise partei lüpsilehmaks muutunud. Ühingusse on sisse viidud võõras element. Tema sihtidele on antud võõras kõrvalsuun.

Siin võib ju väita, et see kõrvalsuun on ühingule teisest küljest kasulik; poliitiline partei võib omakorda ühistegevusele (parlamendis) vastuteenid teha. Kuid see kasulikkus on igatahes väga kõikumale ja hädaohlikule pinnale rajatud. On veel väga vara kõnelda inglise tarvitajate ühistegevuse tihedasse kontakti astumise tagajärgedest inglise töölisparteiiga. Kuid kindel on, et selle praktika järeltegemist teistes mais maksab vaevalt soovitada. Inglise tarvitajate ühistegevuse, (kui õige suure ja poliitiliselt meelsuselt enam-vähem ühtlase koosseisuga) sammust võib kuidagi aru saada. Täitsa mõttetud oleks see aga näiteks Eestis, kus poliitilisi parteisid võrdlemisi palju ja sinna kuuluvus ühingu kirju.

Erapooliku ühistegevuse tüübiline näide on antud Belgias ja osalt ka Prantsusmaal. Belgias peavad tarvi-

tajateühingute liikmed olema ka sotsialistliku partei liikmed. Ülejääkidest määratakse toetusi parteile, mida õigustab ja püüab põhjendada isegi Vandervelde.¹⁾ Peale sotsialistliku ühistegevuse on arenenud Belgias vähemal määral veel liberaalne ja katoliku ühistegevus. Igatüks neist (punane, kollane, must) püüab teisi ostukasudega üle trumbata, luues nii kurikuulsa „dividendi juhi“. Selle tagajärjeks on küllalt puudulikud amortiseerimised ja tagavarade loomised, puudulikud palgaolud jne. Sarnane omavaheline võidu jooks on nõrgestanud igatühte ja võrreldes teiste maadega oleks Belgia tarvitajate ühistegevus palju suuremad dimensioonid võinud omandada²⁾.

Pole huvituseta tähele panna, kuidas poliitilised parteid omakorda ühistegelisse liikumisse on suhtunud. Kuigi ühistegevus oma põhiolemuselt on täitsa apoliitiline, majanduslikke hü-

vesid taotlev korraldus, on sedamööda kuidas ühistegevus jõuliseks teguriks kasvas, tõusnud ka poliitiliste parteide huvid ühistegevuse vastu. Siin on kordunud vana ja ikka uus laul: vaest ei tunne keegi, rikkal palju sugulasi... Sedamööda kuidas tarvitajate ühistegelise liikumine tööliste seas poolehoidu võitis, hakkas sotsiaaldemokraatlik partei Saksamaal, kes oli algul tarv-ühingute vastu otse vaenulik, hiljem nendele ka oma tähelepanu kinkima.

Karl Marx arvas, et produktiivühingud kordavad kõiki vanakorra puudusi, olgugi et töö ja kapitali vastolu jääb seal ühinguks endasse. Tarvit-ühingud ei leia tema poolt üldse tähelepanu. Vastandina sellele lootis Fr. Lasalle kõike head produktiivühingust, kuna tarvit-ühingud juba tema raudse tööpalga seaduse põhjal tööliste mingisuguseid paremusi tuua ei võinud.

Kujuka pildi sotsiaal-demokraatide seisukohast annab K. Kautsky brošüütris: „Konsumvereine und

1) Totomianz, Theorie . . . , lhk. 73

2) Jacob, Volksw. Theorie der Genossenschaften, lhk. 324.

gelisele hoonele, töö mis annab tõsisele töötajale väärtusliku koha meie ühistegeelises liikumises.

Ei suudaks seda suurt tööd läbi viia keegi üksikult, vähe on usku sellesse. Siia peaks rakendama terve hulga virku käsi. Akadeemilistele noortele oleks see väga kohaseks ülesandeks. Üksikute kihelkondadena või veel vähemate üksustena tuleks kindla kava järele kohapääl läbi uurida kõik ühistegeelised ettevõtted. Ja mitte ainult kirjalist, vaid ka suusõnalist materjali, vanemate tegelaste mälestusi tuleks kasutada. Muidugi tuleb suusõnaline materjal lahus hoida, sest viimane on sageli väga subjektiivne, kuid siiski enamasti väga hästi olukorda iseloomustav, mis teeb arvulise materjali kergemini arusaadavaks ja elavaks.

Akadeemilise Ühistegevuse Seltsi juures on säärase materjali kogumisega algust tehtud juba aastat viis tagasi. On kau-

nis põhjalikult läbi uuritud mitmed ühingud, kuid kahjuks võtavad liig vähesed noored sellest tööst osa. Enam hoogu peaks selles töös olema. Praeguse tempo juures ei jõua ka paari inimpõlve kestel selle tööga lõpule.

Kahjuks ei ole ka akadeemilist tööd juhtivad jõud senini sellele tööle oma tähelepanu pööranud — üldse on ühistegevus neil nagu kahesilma vahele jäänud, ei ole püütud ise meie kodumaa ühistegeelistes küsimustesse tungida, ega pole katsetud ka noori sellesse rakendada. Meie ühistegevuse hääle käekäigule on see aga möödapääsematult vajalik. Ei pääse meie enne vigadest ja väärsammudest, kui pole neid põhjalikult selgitatud. Seda teha võib aga ainult meie ühistegevuse mineviku ja oleviku põhjalik uurimine. See on akadeemiliste ühistegeelaste esimene mure ning suur kohustus.

A. Käsebier.

Julgelt edasi ühistegeelises suunas.

Rahvamajanduslik tulu võrdub väärtuste summale, mille loomisel on kaastegev olnud kogu elanikkond. Tehnika arenemisega, avaneb aga perspektiiv avaramasse ja helgemasse tulevikku, sest iga looduse jõu võitmisega suureneb rahva sissetulek, muutub produktiivsemaks inimese töö, suureneb varade hulk ja tagajärjerikkamalt võib inimene rahuldada omi tarbeid.

Sellest kõigest peab järeldama, et inimkond peab astastmelt muutuma õnnelikumaks, vaesus ja puudus peavad aset andma jõukusele ja häaolule. Kiiremini peaks inimkond eetilisel ja vaimlisel arenema, mis ka sünniks kui õiglasemalt oleks jaotatud rahvamajanduslik tulu.

Selleks, et saabuks uus ajajärk rahvamajanduses, on tarvidus suure positiivse ettevalmistustöö järgi, millised funktsioonid on enda peale võtnud ühistegevus.

Ekslik on arvamine, et on küllalt selleks, et saabuks uus õnnelik ilmakord, kui anda kõik võim tööliisklassi kätte. Siin tuleb mees pidada, et igale rahvamajanduslikule ajajärgule peab vastama ka teatud kohane poliitiline kord, mis võib muutuda ainult siis, kui rahvamajandus uueks korraks on küps.

Arbeiterbewegung", milles ta tõendab, et arvamine, nagu võiks ühistegevus sotsiaalse probleemi lahendada ilma „kapitali juuksekarva kõrvetamata“, — on alusetu, ja et kodanlised elemendid püüavad ühistegevuse abil tööliiskumist poliitilisest ja ametiühisuslikust võitlusest, üldse klassivõitlusest kõrvale juhtida. Tarv-ühingute kaudu areneda ühised huvid kodanliste ja proletarsete liikmete vahel, mis killustab proletariaati, ja mis omakorda vastu käib klassivõitluse põhimõttele. Ja ainult seal, kus klassivahed eriti teravad, kus karta pole ühe osa proletariaadi tõusmist maksuvõimelise publiku hulka, võib lubada tarv-ühingu astumist tööliste seas.

Ometi ei suutu kõik sotsialistid ühistegevusse nii tagasihoidlikult. Kuna teised ringkonnad parteis ühistegevusse soojalt kaasa tunnevad ja isegi parteiga ligidasse ühendusse

tõmmata tahavad, on siin Kopenhageni kongressil 1910. a. kesktee selles mõttes leitud, et kongress võttis vastu resolutsiooni, milles toonitatakse, et tarvit-ühingud ei anna oma liikmetele mitte ainult majanduslikke paremusi, vaid kasvatavad ka töölisi iseseisvalt omi asju ajama, sellega ette valmistades nii produktsiooni kui ka vahetuse sotsialiseerimiseks. Kongress soovitab kõigile partei liikmetele tegevaks tarv-ühingu liikmeks astuda ja seal sotsialistlikus vaimus mõjuda. Kas ja kuipalju ühingud poliitilist ja ametiühisuslikku liikumist oma vahenditest toetama peavad, on jäetud iga ühingu enda asjaks igal maal¹⁾. Umbes sarnaseks on jäänud seisukohad ka päälle ilmasõja.

Hoopis aktiivsemale seisukohale

1) W. Kulemann, Die Genossenschaftsbewegung, 2. k. Berlin 1925, lhk. 221.

on asunud aga kommunistid. Siin on neil samuti nagu igalpool oma „ülevõtmise“ poliitika. Kommunistlikud liikmed peavad ühinguis oma rakukesed looma ja kui võimalik, ühingu juhtimise täielikult oma kätte võtma; „igasuguste konfliktide puhul, olgu need poliitilist või majanduslist laadi, peab ühinguid sarnaselt proletariaadile osa võtma lastama.“²⁾ Peab kujundatama ühine väerind parteist, ametiühisustest ja ühistegevusest. Erapooletut ühistegevust nad ei tunne. Emb-kumb: kas seal, või siin pool barrikaadi! . . . Ka Rahvusvahelises Ühistegeelises Liidus ja rahvusvahelistel ühistegeelistel kongressidel on kommunistid korduvalt püüdnud omi plaane teostada, kuid seni tagajärjeta.

2) Kominterni V-kongressi resolutsioon, 1924. a. Tsit. W. Kulemann, Die Genossenschaftsbewegung lhk. 259.

Uued sotsiaalsed ilmakorrad ei looda mitte revolutsiooni möllus barrikaadidel, ei parlamendi sõnakõlksude ega ka valitsuste määrustega, vaid kindla püsiva majanduselise ülesehitava tööga. Igapäevase loova tööga kindlustame meie tuleviku parema ilmakorra alusmüüre.

Ei saa sotsialismi täielikult maksuma panna, kui rahvamajandus pole niikaugele arenenud. Igalpool, kus on katset tehtud realiseerida sotsialistlikku ühiskonda, on see ikka ebaõnnestunud.

Rahvamajanduslikud seadused on tugevamad kui poliitilised, ei ole võimalik üle öö ilmakorda uueks luua.

Ühistegevus on teetasandaja kabe äärmise voolu vahel, tema ülesanne on püsiva järjekindla tööga kätte võita sotsiaalseid paremusi.

Esimeses järjekorras muudab ühistegevus kaubandusliku kapitali tarvitajate ja krediitühingute kaudu ühiskondlikuks kapitaliks. Ühiskond, võttes liikmena ühingust osa, viluneb ka

pitaliga ümber käimises, omandab tehnilisi oskusi organiseerimiseks ja valitsemiseks. On aga kogunenud ühistegelised kapitalid, ning laiemad rahvahulgad omandanud tarviliku vilumuse, siis võib ühistegevus vallutada ka tööstuse.

Järjekindlalt täie teadvusega käib ühistegeline töö uue sotsiaalse ilmakorra loomisel, ning kuivõrt intensiivselt ta suudab laialisi rahvasse ühistegelises suunas kasvatada, sellest oleneb ta edu.

Ühistegevus võib ainult seal tarviliselt tugevaks areneda ja hädatarvilikuks majanduslikuks faktoriks kujuneda, kus elanikkond on ühistegelises vaimus kasvatatud ja selle vaimuga läbi imbunud, saades aru sest liikumisest ceskätt kui ideelisest liikumisest, mis inimkonda tõesti suudab viia huumaansemale, kultuurilisemale ja majanduslikumalt paremale tulevikule.

Ühistegevuses on fiskaalsed huvid kindlas ühenduses eetiliste hüvedega.

Kõiki neid kallaletunge ühistegevusele, tulgu nad pahemalt või paremalt poolt, tuleb puhtühistegeliselt seisukohalt otsustavalt ja kindlasti tagasi lükata. Kui tarvitajad on kokku astunud selleks, et ühiselt ilma vaheltkauplejateta omi tarvidusi rahuldada, siis on loomulikult see tarviduste rahuldamine, majanduslik tegevus nende ülempiht; kõik korraldused, mis pole selleks sihitud, on üleaarused, sagedasti otse kahjulikud. Kui karjapidajad ühiselt ühispiimatalituse asutavad, siis on neil kõige tähtsam produktide eest kõrgema hinna saamine, aga ei mingisugune muu kõrvaltegevus, mis ka kaudseltki ei mõju soodustavalt ühingu tegevusele. Samane on lugu iga teist liiki ühinguga ja keskühingutega. Ühistegevus peab sammuma oma rada, politika jäägu sellekohaste sihtidega organisatsioonidele. Muidugi peab toetustest rääkides siin oma reservatsiooni tegema: toetused heategevaks otstarbeks, kõigile liikmetele üldkasulikkudele asutistele on alati lubatavad.

Tulles meie Eesti olude juurde, peab kohe märkima meie ühistegevuse vaimlise juhtimise alal senist toredat ühtlust, mida pole alati leida suuris mais, ja millest olid vaimustatud kõik välismaade ühistegelased,

hinnates seda muuseas Eesti ühistegevuse 25. a juubeli puhul. Ja otsekui tahes ka siin vanadele ja suurtele ühistegevuse maadele järele jõuda, pidi meie ühistegelise liikumise vaimline juhtimine just oma kütsemasse noorusikka jõudmisel killunema

On kindel, et meie ühistegevuse jaotus linna ja maa ühistegevuseks on kunstlik ja ei põhjene tegelikul olukorral. Kui Saksamaal põllumajanduslikkude ostu-müügi ühingute keskkohaks on Reichsverband d. d. landw. Gen., siis on see sealsete olude juures ka täitsa loomulik ja arusaadav, kuna Zentralverband d. Konsumvereine on ikkagi linna töölis-tarvitajateühingu keskuseks, kes ei tunne küllaldaselt maa tarvidusi. Selle vastu Eestis kui puhtpõllumajanduslikus riigis, kus linnahinguis võiks kõnet olla ainult Tallinnas ja Narvas (kui tööstuslinnades), ja sealgi minimaalsel määral, ei saa põllumajandus- ja linnahingute vastolu meil kuidagi põhjendada.

Ka ei ole suudetud tõendada, et senised keskkorraldused niivõrt puudulikult omi kohuseid ühingute vastu täitnud oleks, et uute asutamise paratamatu on. Kui midagi nut luuakse, siis peab vana, kui ta

Materjaalsed tagatised on ühistegevuses ikka ebakindlad eetilise elemendi puudumisel.

Eesti rahva ajalooline arenemine ja omariikluse saabumine on tihedas ühenduses ühistegelise liikumisega. Pea kõik meie riigi ja avaliku elu tegelased on ühistegelisel põllul kaastöötajad olnud. Meie üliõpilaskonnal lasub kohustus seda tööd jätkata ja süvendada. Meie edu ripub meist endist, meie enda kvalifikatsioonist. Meie peame jõudma kõrgele moraalsele tasapinnale, et mitte hääbuda rahvaste keerises.

Ühistegevus näitab seda suuna, milles meie peame liikuma. Meid ei tohi kohutada ükski üliproduktiooni tont, sest mida arenenum ühiskond, seda soodsam pind ühistegevusele. Meie ei tohi ka põrgata mingisuguse töö eest, seejuures kõrgel hoides viikerkaarset lippu.

Hartvig Köhler.

olemas, põhjani mäda olema. Kõige selle killunemise põhjuseks näib olevat asjaolu, millest räägib käesolev kirjutis. Seesama vamm, poliitiline batsill, on sisse lõõnud ka Eesti ühistegelisse tarre. Nii kurb kui see ka ei ole, kuid kindel näib olevat, et kõigi nende uute keskkorralduste kõige kaaluvamad asutamispõhjused seisavad ligidases ühenduses parteiaga. Meil peab kõik tingimata „oma“ olema: oma pank, oma majandusühing, oma kindlustusselts. Meil on räägitud juba päris mitmevärvilisest ühistegevusest. Kui asi ikka senise loogika järele edasi areneb, oleme varsti kindlasti ka punaste ühingutega varustatud, ja lõpuks omame ühinguid ühes vastavate keskkorraldustega sama palju liikides, kuipalju värve ühistegelises lipus.

Sarnane politika ühistegevusse segamine, erakondade vägikaika vedamine ühistegelisel pinnal ei ole kindlasti kasuks juba niikuinii erakapitaliga teravas võistluses olevale ühistegelisele positsioonile. Kõigist sarnastest omavahelistest janditamisest tunnevad rõõmu vaid ühistegevuse vastased, kes käsi hõõrudes võivad hütuda: nad sõõvad iseendid ära...

Meie, noored mõistame hukka

Akadeemiline kroonika.

Ülikooli aastapäeva pidukava.

Ülikooli 9. aastapäeva pühitsemise kava on lõpulikult kindlaks määratud. Pidulik aktus algab kl. 12 $\frac{1}{4}$ ülikooli aulas. Kella 12 koguvad kõikide teaduskondade liikmed õigusteaduskonna seminari ruumidesse, et seal üheskoos rektoriga ja prorektoritega eesotsas pidulikult aulasse ilmuda. Tänavu aasta aktus algab üliõpilaste orkestri mänguga, millele järgneb üliõpilaskoori laul; siis avab ülikooli rektor piduliku aktuse. Pidukõne peetakse sel aastal õigusteaduskonna esindaja poolt. Järgnevad tervitused, audoctorite promotsioon, rektori aruanne ja teadaanne auhinnasaanute kohta.

Aktus lõpeb nagu eelmistel aastatelgi hümniga.

Aktusele kutsutakse kõik õppejõud, vabariigi valitsuse liikmed ning audoctorid, kellele vastavad diplomid kätte antakse, samuti üliõpilased.

Õhtul on traditsiooniline akadeemiline õhtu õppejõududele, üliõpilaskonna esinduse liikmetele, laureaatile ning kutsutud külalistele üliõpilasmajas. Hiljem üliõpilaskonna traditsiooniline ball „Vanemuises“

Eelpäeval on üliõpilaskonna esinduse korraldusel rongikäik rektori tervitamiseks, millest kutsutakse osa võtma kõiki üliõpilasi, nii organisereeritud kui ka organiseerumataid.

Prof. A. Mathieseni promotsioon.

Laupäeval, 17. novembril, kl. 10 hom. kaitses ülikooli aulas metsa-

korralduse professor Andrei Mathieseni oma väitekirja dr. rer. silv. kraadi omandamiseks metsateaduse alal, aine üle: „Die Schwerpunktsmethode bei der Holzmessenermittlung“, ametlike oponentide: prof. L. Rinne, prof. G. Rägo ja dots. K. Verbergi vastu.

Pidulikust koosolekust olid osa võtma ilmunud hulk ülikooli õppejõude eesotsas rektor prof. Koppeliga — peale selle rohkesti üliõpilasi ja teisi asjast huvitatud isikuid.

Promotsioon kestis kl. 10 ligikaudu kl. 1, mille järele teaduskonna dekaan prof. Mägi promovendi tunnistas dr. rer. silv. teadusliku kraadi vääriliseks. Järgnesid rohkearvulised õnnesoovid kohalviibijate poolt.

Prof. Mathieseni oma väitekirja kallal töötanud 4—5 aastat. Olgu veel tähendatud, et vene ülikool metsateaduse alal doktori kraadi ei annud. Saksamaal on see tarvilisele võetud alles pärast ilmasõda.

Sellega on prof. A. Mathieseni esimene metsateaduse doktor Tartu ülikoolis üldse, arvates selle ülikooli asutamise saadik.

Tartu üliõpilaskonna põhikiri,

mis edustuse poolt 28. okt. läinud aastal vastu võeti, on üliõpilaskonna juhatus poolt kinnitamiseks esitatud ülikooli valitsusele.

Üliõpilaskoondus „Mehiste“

on likvideerunud, omal algatusel — vähese liikmete arvu pärast.

Jaan Rumma nimeline auhind.

Üliõpilaste selts „Raimla“ on asutanud ülikooli juures mag. geogr. Jaan Rumma nimelise auhinna järgmistel alustel: auhind määratakse Tartu ülikooli üliõpilastele eesikeelse teadusliku töö eest kodumaa uurimise alalt, auhinna töö teem igaks järgnevas aastaks esitatakse aegsasti üliõpilaste seltsi „Raimla“ poolt, kokkuleppel ülikooli asjaomase õppejõuga, kelle alalt teem on valitud, vastuvõtmiseks vastavale teaduskonnakogule.

Auhind määratakse vastava teaduskonna poolt paremale tööle, mis välja kuulutatud teemile on esitatud, kusjuures auhinnaks on E. Ü. S. „Raimla“ poolt lubatud summa täies ulatuses, kui see parem töö rahuldab kõiki teaduskonnakogu poolt üles seatud nõuded 1. auhinna vääriliseks tunnustatavate tööde kohta. Kui auhinna töö on 2. auhinna vääriline, siis määratakse auhinnaks pool lubatud summast.

Auhinna suurus eelolevaks aastaks on 150 krooni.

Jüri Vilmsi nim. stipendiaadiks

määrati sel poolaastal endiselt stud. jur. Artur Mägi. Sellekohane õigus-teaduskonna esitis on Tallinna linnavalitsuse poolt kinnitatud.

Riigimetsade peavalitsuse stipendiumi

osalisteks on 1928. a. 2. semestriks määratud stud. Endel Arbetjev, Elmar Koch ja Aksel Langer.

sarnase killunemise põllul, kus ka meil tulevikus on oma sõna öelda, töö teha. Meie kodumaa oma väikese rahvaga pole nii suur, et võiks ja oleks tarvidus suurtele kõigis asjus järele teha. Me peaks koonduma, aga mitte aitama ka siin.

Ühistegevus ei tohi oma üldist tähtsust kaotada ja kildkonna asjaks muutuda. Ühistegelane igast parteist peaks võima hea pilguga osa võtta ühingute muredest ja rõõmudest.

Ja meie noortel peaks olema veel

kütlaldaselt hääd usku ja idealismi paremasse tulevikku ja tagajärjekamasse tööse.

Ärge purustage ka meie hütüdsõna: ühenduses on jõud!

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastusel ilmus trükist

Emile Zola: SÖEKAEVURID. Romaan. Tõlkinud Joh. Semper. Autori pildiga 530 lk. Hind 5 kr., kalingurkõites 6 kr. 50 s.

See on eepiliselt lai, kuid siiski kindlalt raamidesse suletud romaan söekaevurite elust Põhja-Prantsusmaal. Romaani keskkoha on paigutatud Mabeu'de arvukas perekond, mida saatus niivõrt tunseldab, et mõne kuu järel talt järele ei jää pea kedagi: kelle tapab nälg, kelle on vigaseks lõmestanud allavarisev muld, kes hukub kaevandusegaasi plahvatuses, kes saab surma sõduri püssikuulist, kes jääb alla kaevandusse katastroofi puhul.

Kogu raamatut täidab suur kirm tõe ja õiguse järele ühiskonnakorras. Kuid näidatakse ka, et pole pääsu ummikust, kuni valitseb kapitalistlik kord oma raudsete seadustega. Ei suuda seda korda ümber lükata kohalised vastuhakud ega masinate purustamine. Ainult ridade vahelt paistab, et Zola loodab imetegusid parlamendilt ja usub paremasse, sotsialistlikku ühiskonda kord kauges tulevikus.

Romaani lõpp on luuleline, peaaegu sümbolne. Kirjanik sisendab lugeja meeltesse pildi päikese tõusust ja kevade tärkamisest ja vihjab nendegi ükskordset ärkamist, kelle tume-tat kopsimist võib aimata sügavalt maa alt.

Ülikooli lõpetasid

ning omandasid vastavad lõpudiplomid: stud. phil. Elisabeth Janov (Germaani filoloogia), Ksenia Nedler (Slaavi filoloogia), Julie Saluste (Klemm) — (Eesti- ja põhjamaade ajaloo alal), Max Aschkevitš — (mag. phil. kraadiga Eesti- ja põhjamaade ajaloo alal); stud. rer. sil. Elmar Assor — (metsaosakonna lõpudiplom), Julie Teder — (mag. phil. kraadiga rahvaluule alal).

Prof. J. Mark Venemaale.

Prof. J. Mark sõidab eeloleval jõuluvaheajal teaduslikuks otstarbeks Venemaale, et Leningradis ja Moskvast mordva keelt uurida.

Prof. P. Bauman

valiti filosoofia-teaduskonna poolt selle fakulteedi esindajaks raamatukogu komisjonis.

Arhiivnõukogu koosolekust

võtab osa ülikooli esindajana prof. A. R. Cederbergi asemel, kes ülikooli teenistusest lahkunud, ajaloo dotsent P. Treiberg.

Mag. phil. Edgar Oissar

kinnitati ülikooli valitsuse poolt diploomitud edasiõppijaks filosoofia, eriti praktilise psühholoogia alal.

Pärimisõpetuse eksam.

Põllumajandusteaduskond korraldab käesoleva semestri kestusel kokkulepe alusel tähtjaks eksami pärimisõpetuses neile üliõpilastele, kelle teised eksamid kogu ulatuses on tehtud.

Üliõpilastele, kellel veel muud eksamid tegemata, määratakse pärimisõpetuse eksam 10. detsembril kell 9 homm. loomakasvatuse kabinetis.

Ülikooli valitsus kinnitas

arst Feliks Leesiku haavakliiniku nooremaks assistendiks, arst Reinhold Käbina — kohtuliku-instituudi nooremaks assistendiks, stud. med. Ilo Sibula histoloogia-instituudi aj. abijõuks, Bernhard Haller'i — metsakorralduse kabinetis aj. noorema assistendi k. t., stud. Paul Viidiku — sama kabinetis aj. abijõuks dendroloogia alal, stud. phil. Hilda Mühlberg'i — kunstiajaloo-kabinetis aj. abijõuks ja stud. med. vet. Roman Viidiku patoloogilise anatoomia kabinetis aj. noorema assistendi k. t.

Mag. chem. Leont. Pääsukese — agrikultuurkeemia katsejaama vanemaks assistendiks, mag. phil. Elmar Pääsi — aj. ülemääraliseks abijõuks rahvaluule

õppetooli juurde, dr. phil. I. Kopvillemi — õllikvide uurimise laboratooriumi aj. tööjõuks, Aleksander Sinka ja Karl Ivask — anorgaanilise keemia laboratooriumi nooremateks assistentideks edasi. Stud. med. vet. Volfried Lehtmetsa ja Gustav Palm-Leisi — loomaarstiteadusk. sisehaiguste kliiniku aj. abijõuks, stud. rer. silv. B. Koljo metsakutse kabinetis aj. abijõuks. Dr. med. I. Rives'i edasi närvikliiniku vanemaks assistendiks, drnd. A. Pöbol'i — edasi hospitaal-haavakliiniku vanemaks assistendiks, drnd. Gustav Kornel'i — edasi dermatoloogia polikliiniku vanemaks assistendiks, dr. Walentin Savi — silmakliiniku nooremaks assistendiks, stud. pharm. Alma Tomingas — farmakognosia-instituudi noorema assistendi k. t.

Amefist vabastati

silmakliiniku noorem assistent dr. K. Hallik ja farmakognosia-instituudi vanem assistent Theophil Laanes, mõlemad nende enda palve peale, neist viimane — mag. Th. Laanes asus New-Yorki edasitöötama farmaatsia alal sealses College Of Pharmacy's.

Dr. med. Bernhard Jürgens

on arstiteaduskonna poolt valitud ja Ülikooli Valitsuse poolt kinnitatud aj. erialane õpetajaks ortopeedia alal.

Dr. Jürgens on Tartus õppinud, doktorikraadi siin omandanud, on haavakliinikus assistendina tegutsenud ning viimase ajal pikemat aega välismaal, eriti Viinis end teaduslikult täiendanud.

Dr. med. Helmuth Kallas,

senine haavakliiniku ja viimati operatiivkirurgia kab. vanem assistent, on ülikooli teenistusest lahkunud ja Concepcioni ülikooli (Chile) kutse peale sinna teenistusse asunud.

Poola korp. «Polonia» juubel.

13.—15. okt. leidsid aset Vilnos Korp. Polonia 100-a. juubeli pidustused, millest osavõtmiseks kutsed saadet ka Tartu Ülikoolile ja korp. Fr. Estica'le.

Kuna „Polonia“ asutati Tartus ning siin asus 1918. aastani, siis on püüend ügevad sidemed oma sünnilinnaga ning vastuvõeti kujunes väga südamlikuks. Pole unustand vilistlased Tartut, tuletavat meele sageli paljude mälestustega selle kohti, mälestavad linna, kus võidi vabamalt tegutseda kui mujal selleaegsetes Venemaa osades. Kuna Poolas oli igalpool taga kiusat, siis siin laulsid nad siiski — Au Poolale, au! Lauldes „Poloniale“, mõeldi oma suurt kodumaad, Tartu tudengiriigis suutsid nad endale kätte võita erilise seisukoha, tehes end täielikult rippumatuks teistest. Mitte kunagi kuuludes saksa „Chargierten Convent'i“, olid nad omeli täieõiguslikud üliõpilaskonna liikmed, mida polnud teised väljapool Ch. C. seisvad üliõpilased.

Rahvastevaheline sõprus põhjustasid eriti südamliku kohtlemist igapähe — nii peremeeste kui ka kaaskülaliste, teiste poola korpide esindajate poolt. Pidustuste kestel vastastikutest kõnedes toonitati tarvidust lähemaks kaastööks mõlema maa üliõpilaste vahel, milleks kõige paremaid eeldusi. Avaldati kindlat lootust, et sõbralik läbikäimine poola ja eesti üliõpilaste vahel, mille juured ulatuvad kaugele minevikku, juba lähemas tulevikus palju elavamaks muutuvad.

Pidustused kestsid 3 päeva. Aktused, koosviibimised leidsid aset vahelduvalt ülikoolis, korp-i ruumes ja teistes suuremais saales. Kavas oli ka jumalateenistusi katoliku ja ev.-lut. usu kirikus. Ball peeti ajaloolises Vilno lossis, milles eland Napoleon ja mis praegu presidendi erilises käsutuses, kus aset leiavad ainult ametlikud vastuvõttud ja ballid. Külalisi oli kokku sõitnud igast Poolamaa osast, „Polonia“ liikmeid ja külalisi. Pühitsedes korp-i juubelit, tuletati meele vanu aegu ning löid lõkkele patriootilised tunded. Peeti vaimustet kõnesid Poolale ja hüüti «vivat» Eestile ja eesti esindajale ning avaldati rõõmu, et sääl neile kaasa tuntakse.

O. L-t.

Vastutav ja peatoimetaja: Ed. Roos. Toimetuse sekretär: V. Adams. Liikmed: A. Marmor, H. Raudsepp. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Kolmas Tartu Laenu- ja Hoiu-Ühisus

Tartus, Suurturg nr. 8. — Juhatuse telefon 11-13. Üldine telefon 99.

Aktiva

Ariseis 1. oktoobril 1928. a.

Passiva

Kassa ja jooksvad arved teis- tes pankades	Kr. 133.764.53
Väärtpaberid	3.778.60
Laenud	2.563.132.16
Korrespondendid:	
„Loro“	8.329.92
„Nostro“	1.210.83
Vallasvara	13.048.30
Garantiid	89.108.02
Muud aktivad	25.852.63
Makstud prots. ja komisjon	31.973.07
Kulud	55.743.31
	<u>Kr. 2.925.941.37</u>

Osamaksud	Kr. 188.158.70
Tagavarakapitalid	20.789.64
Hoiusummad	2.044.442.95
Asunikude ja riikliste laenude kontokorrent	189.821.55
Kontok. ja vekslite rediskont	115.749.22
Korrespondendid: „Loro“	992.51
„Nostro“	4.890.07
Muud passivad	26.483.10
Garantiid	89.108.02
Saadud prots. ja komisjon	245.505.61
	<u>Kr. 2.925.941.37</u>

Ühisus võtab raha hoiule; annab laenusid välja; saadab raha igasse kodumaa linna, alevisse ja valda, kus ühistegelised rahaasutused asuvad; võtab vastu vekslid, veokirju ja čekke sissenõudmiseks; akkreditiivid ühis-
piimatalitustele; garantiid ettevõtete, hangete ja maksude kindlustuseks.

Ühisusel on 3373 liiget vastast. vastutussummaga Kr. 940.793.50

JUHATUS.

Tartu Eesti Majandus-Ühisus

Tartus, Holmi tän. nr. 12-18, telef. 10 ja 2-61. Võru tän. 4, telef. 10-30.

Omad majad ja laduruumid.

Omad majad ja laduruumid.

Suurem Põllumajanduslik Ühistegeline ostu-müügi ühisus Eestis.

Asutatud 1908 a.

Omakapital.	Kr. 250.000.—
Liikmete vastutus	225.000.—
Aastane läbikäik.	„ 2.000.000.—

Laos: kõik põllumajanduslikud tööstuse masinad, riistad ja kaubad, raud- teras kaubad, ehitusmaterjal, koloniaalkaubad.

Oma huvides teeb iga põllupidaja oma ostud Tartu Eesti Majandus-Ühisusest ja astub sinna liikmeks.

EESTI RAHVAPANGA

AKTIVA

arvete seis 30. sept. 28. a.

PASSIVA

Kassa ja jooksvad arved teistes pankades	45.761.39
Väärtpaberid ja väljam. raha	7.886.69
Laenud	2.050.464.75
Korrespondendid	704.758.09
Osamaksud teistes asutustes	5.854.34
Garantiide debitoorid	426.893.93
Riiklikud laenud	983.574.21
Kinnis- ja vallasvarad	150.704.85
Mitmesugused aktivad	152.087.46
Ärikul., makst. %/0/0 ja komisj.	100.628.33
Liikmete kohustused	415.800.—
	<hr/>
	5.044.414.04

Osa- ja muud kapitalid	253.527.77
Hoiusummad	1.814.204.48
Vekslite rediskont ja muud laenud Eesti Pangas	58.324.91
Korrespondendid	639.556.34
Garantiid	426.893.93
Riigikassa, tagasimaksetavad riiklik. laenu ja kalameeste riikliku laenu fond.	1.025.657.32
Mitmesugused passivad	189.044.53
Saadud %/0/0 ja komisjon	221.404.76
Liikmete lisavastutus	415.800.—
	<hr/>
	5.044.414.04

Soovitame piimatalitustele:

,VESTFALIA', ,BALTIC' ja ,LACTA' koorelahutajaid, ,SILKEBORG', ,BALTIC' ja ,AHLBORN' võivalmistajaid ja koorevanne, ,SILKEBORG', ,BALTIC' ja ,AHLBORN' pastööre ning soojusvaheldajaid, ,BALTIC' regeneratiiv pastööre.

,KRULLI', ,ILMARISE, ja ,BALTIC' aurukatlaid.

:: ,KRULLI' ja ,ILMARISE' jõumasinaid. ::

Koorejaamadele mitmesuguseid kodu- ja välismaa tehaste pastööre mitmesuguses suuruses.

Mitmesuguse võimega mootoreid.

,FREDERIKSBERGI' F. M. ja ,AHLBORNI' piimaveo kannusid.

Rootsi ja Taani vabrikute vatiga kurnasid.

Mitmesuguseid laboratooriumi ja piimatööstus-tarbeid.

P. K. „ESTONIA“ Tallinna, Jaani t. 6, telefon 20-90.

Eesti Ühistegeline Kindlustus-Keskselts

vastastikuste kindlustus-
seltside edasikindlus-
tuse ja nõuande-
keskkoht ning
revisjoni
liit.

★

TALLINN

S. KARJA T. 19. TELEF. 30-78.

Lugege ühistegelise kirjandust!

Eesti Ühistegelise Liidu kirjastusel on ilmunud järgmised raamatud ja broshüürid:

Eeskju-maalt. K. Reinmann. Lühike ülevaade Taani põllumajandusest, ühistegevusest ja rahva-ülikoolidest, 55 pildiga. Hind 50 s.

Ühistegevus Eestis 1902—1927. Koguteos. Eesti Ühistegevuse arenemine 1902—1927 aastani. 136 pildiga. Hind 3,50 kr.

Kindlustuskäsiraamat. R. Karras. Hind 2,25 kr.
Eesti ühistegevuse album. Toimetanud J. Mõttus.

Eesti ühistegevuse 25 aasta juubeli album, karrikatuuride ja piltidega. Hind 50 senti.

Ühistegevusseadus. Hind 25 senti.

Ühistegevus Eestis. A. Kask. Äratrükk koguteosest „Eesti“. 7 pildiga. Hind 40 senti.

Kuidas korraldada ühistegelise selgitustööd.
K. Reinmann. Hind 8 senti

Peale nende on Liidu laos rida teisi raamatuid oma ja teistelt kirjastustelt.

Tellimised saata:

**TALLINN, LAI T. 41. ETEKA.
EESTI ÜHISTEGELINE LIIT.**

Üliõpilaslaenusid

kindlustate kõige soodsamatel tingimustel

Kindlustusselts „EESTI“

elukindlustuse poliisidega.

Vastutussummad üle 110.000.000 sendi
Tasutud kahjusid „ 80.000.000 „

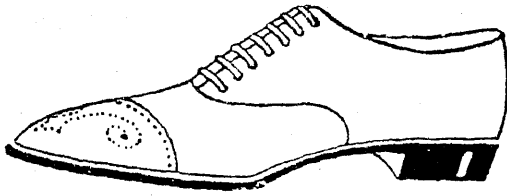
Kõige suurem ja vanem puht Eesti
ühistegeline kindlustusettevõte.

Valitsus: Tartus, Suurturg 10, omas majas.

Saapatööstus ja -kauplus

A. JOSSET,

asut. 1895. a. :: Tartus, Küüni t. 4.

Soovitab jalanõusid kõrges headuses ning täieliku vastutusega töö eest.

Kellakauplus ja parandustöökoda

J. VÄRK Promenadi t.
nr. 9.

Soovitab:

paremate Schveitsi vabrikute sein-, laua- ja käekellasid; kella õige käigu kui ka headuse eest täielik vastutus. Paranduseks võetakse kõiksugu ajanäitajad kellad. Kuld ja hõbe parandustööd ja tellimised, töö tehakse asjatundlikult, hästi ja odavasti.

**Eesti üliõpilaskonna
h ä ä l e k a n d j a**

„Üliõpilasleht“

Ilmub õpingaastal 2 korda kuus.
Tellimishind semestris Kr. 1 50
Õpingaastas Kr. 3.—. Tellimisi
võtavad vastu kõik postiasutised
üle maa. Kohapealseiks tellimise
keskkohtadeks on „Üliõpilas-
lehe“ toimetus, Jaani tän. 26,
Üliõpilasmaja ja „Üldine Ajakir-
janduse Kontor“, Rüütli tän. 11.

Vanu aastakäike on toimetuses osaliselt veel saadaval.
Kaasvõitlejad, „Üliõpilaslehe“ aine- ja sisuline toeta-
mine on iga üksiku kohus.

VÄRSKE JA LÕBUS MEELEOLU

tudengite organisatsioonide peoõhtutel ja olengutel on ainult
siis, kui nende laual ei puudu

E. T. K.

» SÕSTRA- JA ÕUNAVEINID «

ning maitsvad suupisted:

E. T. K. kilud ja E. T. K. sprotid.

Oma headuse poolest on need kaubad saanud
kõikide üldtunnustuse. NÕUDKE IGALT POOLT.

★

Pealadu: E. T. K.

Tallinn, Lai t. 39/41.

(Eesti Tarvitajate Keskühisus.)

Haruladu Tartus, Maarjamõisa tänav nr. 21.

Inglise kalevi äri
S. PALEY
LONDON

Tallinna osakond

Viru nr. 23

★

Soovitab suures valikus prae-
gu Inglismaalt kohale jõud-
nud moodsamais mustreis üli-
konna-, palitu- ja smokingi-
riideid.

ÜLIOPILASTELE HINNAALANDUS.

TARTU ÜHISPANK

TARTUS, Rüütli tänav 4, telefon 141.

Asutatud 1921. a.

Annab laenusid
mitmesuguste kindlustuste vastu.

Võtab raha hoiule
ja maksab kuni 11% aastas.

Võtab sissenõudmiseks
veksleid, veokirju ja
muid dokumente.

Saadab tasuta raha
igasse kodumaa linna ja alevisse
ja
toimetab kõiki panga operatsioone.

Juhatus.

VENNAD

**L
E
P
P**

Moe-, pudu- ja pesuäri.

Kaubahoov nr. 2. Telefon 4-81.

Üliõpilastele 5—10%

Üliõpilastele 5—10%

Hind 25 senti.